

Колесо Часу. Кн. 4. Тінь, що сходить

Про книгу

Тінь сходить, щоб вкрити мороком усе людство. Печаті Шайол Гулу слабшають, а міазма зла вже просочується крізь шпарини в'язниці Морока. Тепер наших героїв чекають несподівані смертоносні випробовування. Неспокій запанував і в Тар Валоні. Невже Біла Вежа, твердиня безпеки, похитнеться? Перрін ступить на Шляхи, аби дістатися свого рідного селища, де білоплащники полюють на чоловіка із золотими очима. Та його там чекатимуть трагічні вісті і важкі випробовування. У Твердині Тіра Ранд зважає свої наступні кроки. Його подальша доля вирішуватиметься на землі айльців. І врешті він вчинить так, як того ніхто не очікує: ні Морейн, ні Чорна Аджа, ні тіренська знать, ні Еґвейн чи Найнів. Проти Тіні, що сходить, повстає Відроджений Дракон...

РОБЕРТ ДЖОРДАН

КОЛЕСО ЧАСУ

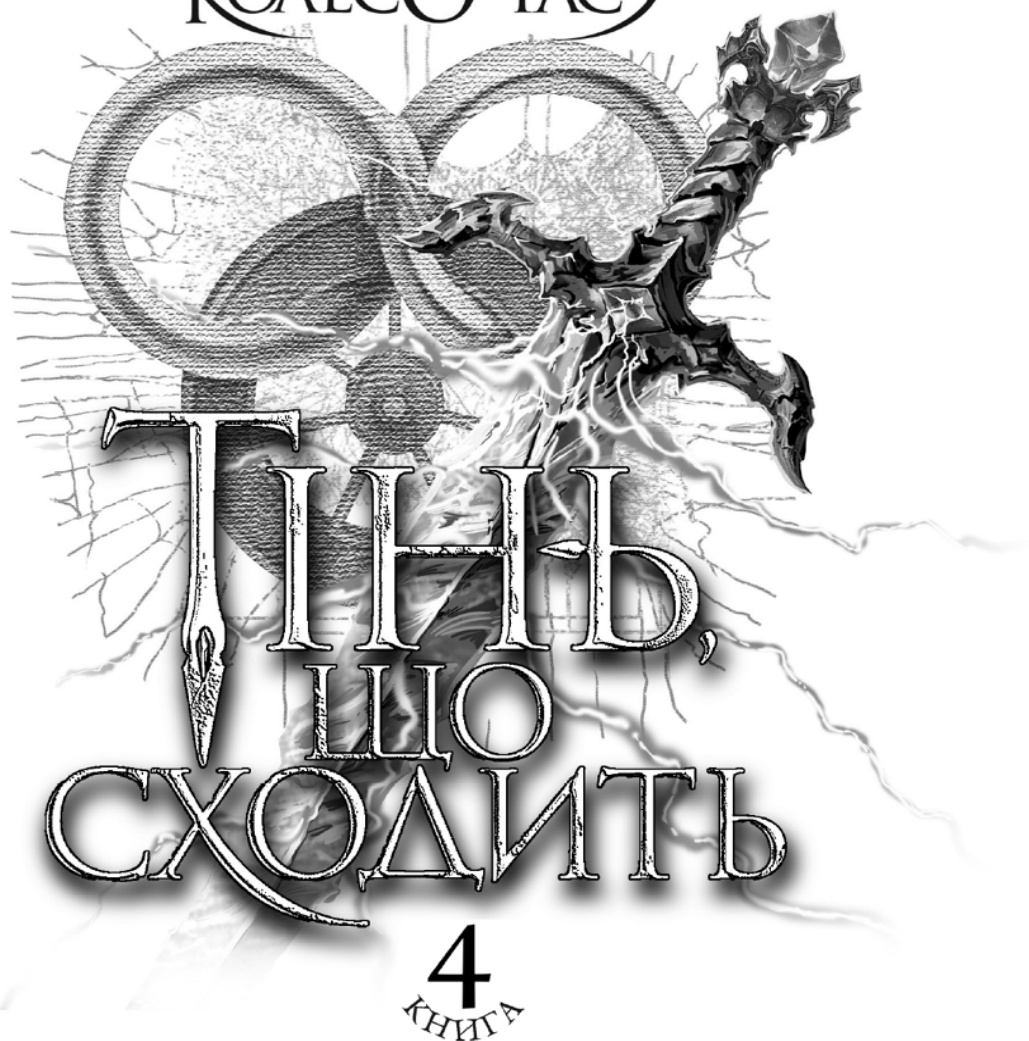

ТІНЬ,
ЩО
СХОДИТЬ

РОБЕРТ
ДЖОРДАН
КОЛЕСО ЧАСУ

4
КНИГА

Джордан Роберт
Колесо Часу. Тінь, що сходить : роман : Кн. 4 / Роберт
Джордан ; пер. з англ. О. Пархомець. — Тернопіль : Навчальна
книга – Богдан, 2022. — 912 с.

ISBN 978-966-10-8385-0

Тінь сходить, щоб вкрити мороком усе людство. Печаті Шайол Гулу слабшають, а міазма зла вже просочується крізь шпарини в'язниці Морока. Тепер наших героїв чекають несподівані смертоносні випробовування. Неспокій запанував і в Тар Валоні. Невже Біла Вежа, твердиня безпеки, похитнеться? Перрін ступить на Шляхи, аби дістатися свого рідного селища, де білоплащники полюють на чоловіка із золотими очима. Та його там чекатимуть трагічні вісті і важкі випробовування. У Твердині Тіра Ранд зважає свої наступні кроки. Його подальша доля вирішуватиметься на землі айльців. І врешті він вчинить так, як того ніхто не очікує: ні Морейн, ні Чорна Аджа, ні тіренська знать, ні Егвейн чи Найнів. Проти Тіні, що сходить, повстає Відроджений Дракон...

Robert Jordan. The Shadow Rising
Copyright © 1992 by The Bandersnatch Group, Inc.
The phrase “The Wheel of Time”
and the snake-wheel symbol are trademarks of Bandersnatch Group, Inc.

All rights reserved.

Interior art by Matthew C. Nielsen and Ellisa Mitchell

Переклад з англійської Олени Пархомець

Карти *Олега Кіналя*

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

«Навчальна книга — Богдан», просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, Україна, 46002.

«Навчальна книга — Богдан», а/с 529, м. Тернопіль, Україна, 46008.

У випадку побажань та претензій звертатися:
т/ф (0352) 520 607 office@bohdan-books.com

Інтернет-магазин «НК Богдан»:

www.bohdan-books.com mail@bohdan-books.com

т. (0352) 519 797, (067) 350 1870, (066) 727 1762

Електронні книги: www.bohdan-digital.com

Гуртові продажі: т/ф (0352) 430 046, (050) 338 4520

м. Київ, просп. Гагаріна, 27: т/ф (044) 296 8956; (095) 808 3279,
nk-bogdan@ukr.net

Інтернет-магазин «Дім книги»: dk-books.com
т. (067) 350 1467; (099) 434 9947

Присвячую
Роберту Марксу,

письменнику, вчителю, науковцю, філософу,
другу та натхненнику

Тінь зійде на весь світ і затьмарить усі землі, до найменшого куточка, і не буде ні Світла, ні безпеки. І він, хто народиться на світанку, народиться від Діви, за пророцтвом, простягне свої руки, щоб схопити тінь, і світ закричить від болю спасіння. Уся Слава Творцеві, і Світлу, і тому, хто відродиться. Нехай Світло врятує нас від нього.

З Тлумачень Караетонського циклу.
Серайн дар Шамелл Мотара,
радниця-сестра Комаелл,
Висока королева Джараміду

РОЗДІЛ

1

НАСІННЯ ТІНІ

Обертається Колесо Часу, грядуть і минають Епохи, залишаючи по собі спомини, що стають легендами. Легенди блякнуть у пам'яті й перетворюються на міфи, а коли Епоха, що їх сотворила, повертається знову, про них уже й згадки розвіялися. В одній із таких Епох, яку дехто називає Третьою — в Епосі, яка ще має настати і яка водночас давно проминула, на просторах рівнинах Каралейнського степу здійнявся вітер. Вітер цей не був початком. В обертанні Колеса Часу нема ні початку, ні кінця. Проте одним із нескінченної вервечки початків цей вітер все ж таки був.

Під вранішнім сонцем вітер здіймався на північ та захід, розколихуючи безмір трав і поодинокі хащі, проносячись над стрімкою рікою Луан, повз затуплене ікло Драконової гори — легендарної гори, яка височіє над зеленими хвилями пагорбистої рівнини так високо, що хмари огортають її значно нижче від затуманеної вершини. Драконова гора, де завершив свій вік Дракон — а разом з ним, подекують, і Епоха Легенд — і де, згідно з пророцтвом, він відродиться знову. А можливо, що й вже відродився. Вітер дме на північ і захід, через селища Джулд, і Дайрейн, і Аліндейр, де мости, немов кам'яні мережива, перекинулися до Сяйливих Мурів — велетенських білих мурів міста, яке багато хто називає найвеличнішим у світі. Тар Валон. Місто, якого щовечора лише торкається тінь Драконової гори.

По той бік муру будівлі, зведені огірами добрячих дві тисячі років тому, здавалося, проростали прямо із землі або ж були створені вітром і водою, а не збудовані руками, хай навіть й уславлених огірів-

каменярів. Одні споруди були подібні на птахів, що розкинули крила в польоті, інші — на велетенські мушлі з далеких морів. Стрімкі вежі, що звужувалися доверху, мерехтіли брижами чи закручувалися в спіралі; їх з'єднували мости, котрі часто не мали билець, — що висіли у повітрі, простягаючись на сотні футів. Лише ті, хто давно мешкали у Тар Валоні, не витріщалися на все це, як сільські простаки, що ніколи не покидали своїх ферм.

Біла Вежа — найвеличніша з усіх — височіла над містом, виблискуючи на сонці, неначе відполірована кістка. «Колесо Часу обертається довкола Тар Валона, — кажуть містяни, — а Тар Валон обертається довкола Вежі». Це перше, що побачать мандрівники, прямуючи до Тар Валона, ще до того, як їхні коні ступлять на міст, — а капітани річкових суден углядять її, щойно на обрії забовваніє острів: Вежа відблискуватиме промінням, немов маяк. Не дивина, що велетенська площа навколо оточеної стінами території Вежі здавалася меншою, ніж була насправді, маліючи під могутнім поглядом Вежі; люди ж на ній здавалися комашками. Навіть якби Біла Вежа була найменшою у Тар Валоні, уявлення про те, що вона — серцевина могутності Айз Седай, тримало острівне місто у побожному трепеті.

Попри велику кількість людей, площа не була заповнена всуціль. По боках бурхливим потоком тіснився натовп, прямуючи у своїх щоденних справах, але ближче до Вежі потік рідшав, аж поки біля високих білих стін не відкривався голий край бруківки завширшки щонайменше із п'ятдесят кроків. Звісно, в Тар Валоні шанували Айз Седай, і Престол Амерлін панувала у місті, як і серед Айз Седай, — однак майже ніхто не хотів наблизитися до осередку їхньої сили ближче, аніж це було б необхідно. Одна справа — пишатися розкішним каміном в залі, але зовсім інша — самому стрибати у вогонь.

Мало хто з людей підходив ближче до просторих сходів, що вели досередини Вежі, до вигадливо різьблених дверей, — таких широких, що крізь них пліч-о-пліч могла б увійти дюжина людей. Двері були відчинені, немовби запрошували увійти. Завжди знаходився хтось, хто потребував допомоги Айз Седай — чи відповіді, котру, на його гадку, могла дати лише Айз Седай; і всі вони прибували і здалеку, і з ближніх країв: з Арафелу, з Гелдану, із Салдеї чи Ілліану. Багато хто справді

отримував допомогу чи пораду, — хоча часто не зовсім ту, на котру очікував чи сподівався.

Мін накинула широкий каптур свого плаща, сховавши обличчя в глибині його тіні. Хоча надворі стояла спека, вбрання на ній було достатньо легким, аби не привертати уваги до дівчини, яка вочевидь соромилася. Багато хто ніяковів, коли заходив у Вежу. Дівчина не вирізнялася чимось незвичним. Темне волосся відросло від часів її останнього візиту до Вежі, хоча все ще не сягало плечей, а проста блакитна сукня з вузькими смужками білого мережива з Джерекруз на комірці та манжетах пасувала б доньці знатного фермера, що святково вирядилася задля Вежі, — як й інші жінки, що крокували широкими сходами. Мін сподівалася, що не надто відрізнятиметься від них. Вона змусила себе припинити витріщатися, як робила досі, щоб зрозуміти, чи поведуться вони якимось інакше. *Я зможу*, казала вона собі.

Вона здолала до такої міри довгий шлях, що вже не могла відступити. Сукня вдало маскувала Мін. Всі, хто знав її у Вежі, пам'ятали молоду дівчину з коротким волоссям, що завжди вбиралась у хлопчачий каптан і бриджі й ніколи не носила сукні. Тож це вбрання просто не могло не бути хорошим маскуванням. У неї не було вибору. Справді не було.

Всередині все хололо, що ближче вона підходила до Вежі, — і все міцніше її рука стискала клунок, притулений до грудей. Там лежав її звичний одяг, — міцні чоботи та все інше добро, хіба окрім коня, якого вона залишила в заїзді неподалік від площі. Якщо пощастить, за кілька годин вона знову буде разом зі своїм мерином, — прямуватиме до Острейнського мосту і далі, дорогою на південь.

Насправді Мін не прагнула знов залізти на коня так скоро, — після тижнів, проведених у сідлі без жодного дня відпочинку; однак їй дуже хотілося якнайшвидше облишити це місце. Біла Вежа ніколи не славилася гостинністю, але тепер вона навіювала не менший жах, аніж в'язниця Морока в Шайол Гулі. Затремтівши, дівчина пошкодувала, що взагалі згадала про Морока. *Цікаво: невже Морейн думає, що я поїхала лише на її прохання? Світло, помози мені, — поводжусь, як дурне дівчисько. Через якогось дурного чоловіка!*

Вона важко ступала сходишками — кожна була такою широкою, що доводилося робити два кроки. На відміну від інших, Мін не

зупинялася щоразу, щоби шанобливо поглянути на бліде осердя Вежі. Вона просто хотіла довести справу до кінця.

Всередині розташовувався великий круглий передпокій, оточений арками, але прохачі збилися купкою в центрі кімнати, перемішані під пласкою купольною стелею. Долівка зі світлого каменю була зачовгана й відшліфована незчисленною кількістю ніг, що ходили тут упродовж століть. Усі переймалися лише тим, де вони — і заради чого тут опинилися. Фермер з дружиною, вбрані у грубі вовняні одєжини, стискаючи мозолясті руки одне одного, терлися плечима об купчиху, вбрану в шовк і оксамит, а покоївка за її спиною стискала невеличку, оздоблену сріблом скриньку, котру, без сумніву, її господиня вручить у дар Вежі. За інших обставин купчиха задерла б носа, побачивши селян, що підступили так близько, та й самі вони напевно вдарили б чолом на знак вибачення — і позадкували б. Але не тут. І не тепер.

Серед прохачів було лише кілька чоловіків, — але це не дивувало Мін. Більшість чоловіків нервували поруч із Айз Седай. Усім добре відомо, що саме чоловіча частина Айз Седай у часи, коли вони ще існували, була винна в Світотроці. Три тисячі років минуло, — а це й досі пам'ятали, хоча час і змінив безліч деталей. Дітей досі лякали розповідями про чоловіків, що направляють Єдину Силу; чоловіків, що приречені збожеволіти через зурочену Мороком *саїдін*, чоловічу половину Істинного Джерела. Ще жаскішими були історії про Льюса Теріна Теламона, Дракона, Льюса Теріна Родичевбивцю, який розпочав Трощу. Направду дорослі теж добряче лякалися цих казочок. У пророцтві говорилось, що Дракон відродиться в годину найбільшої потреби роду людського, щоб зійтися в бою з Мороком у Тармон Гай'дон — Останній битві; але це ніяк не впливало на те, як люди сприймали зв'язок між чоловіками та Силою. Усі Айз Седай не оминули б чоловіка, що здатен направляти; із семи Адж Червоні не обмежилися б лише цим.

Усе це не мало жодного значення, коли потрібна була допомога Айз Седай, — однак не так багато чоловіків почувалися б спокійно, якимось чином пов'язавши себе з Айз Седай чи із Силою. Зовсім небагато, — окрім, звісно, Охоронців, кожен з яких перебував у зв'язку з котроюсь Айз Седай; але навряд чи можна вважати Охоронців звичайними чоловіками. Є така приказка: «Чоловік швидше відріже

собі руку, щоб позбутися скалки, аніж попросить допомоги в Айз Седай». Жінки вважають це затятою чоловічою дурістю, — але Мін чула, як дехто щиро вважав, що втрата руки — це найліпше рішення.

Їй було цікаво, що ці люди зробили б, якби знали те, що знає вона. Мабуть, порозбігалися б з вереском. А якби вони знали причину її відвідин Вежі, то вона певно не дожила б до моменту, коли її схопила б варта, щоби кинути до в'язниці. У Мін тут були друзі, — але у них не було ні сили, ні влади. Якби її наміри розкрили, то мало ймовірно, що вони зуміли б їй допомогти: радше вона б потягла їх із собою на шибеницю чи до ката. Це, звісно — якби вона дожила до вироку; ймовірніше, їй стулили б рот назавжди ще задовго до суду.

Мін відкинула такі думки. *Якщо вже я влізла в це, — то й виберуся. І хай Світло спопелить Ранда аль'Тора за те, що влутав мене в це!*

Троє чи четверо посвячених, одноліток Мін або ж трохи старших, кружляли кімнатою й тихо перемовлялися з прохачами. На них були прості білі сукні без оздоб, із сімома кольоровими смужками на подолі, що позначали кольори різних Адж. Час від часу в передпокої з'являлася послушниця, — молода жінка чи дівчина, вбрана в біле, — щоб запросити когось пройти углиб Вежі. Прохачі завжди слідували за послушницями з дивним виразом: збуреного бажання та водночас — незграбної неохоти.

Мін вчепилася у свій клунок, щойно одна з посвячених зупинилася перед нею.

— Хай Світло зійде на вас, — байдуже мовила жінка з кучерявим волоссям. — Моє ім'я — Фаолін. Чим Вежа може допомогти вам?

Смагляве кругле обличчя Фаолін виражало спокій людини, що виконувала нудну роботу, хоча залюбки зайнялася б чимось іншим. Можливо, навчалася б; Мін небагато знала про посвячених. Навчалася, щоб стати Айз Седай. А втім, важливо лише те, що очі посвяченої не засвідчили впізнавання: адже вони вже зустрічалися у Вежі, хоча лише мигцем.

Мін опустила голову із вдаваним зниканням. У цьому не було нічого дивного: багато хто з селян справді до кінця не розумів різниці між посвяченими та Айз Седай. Прикриваючи обличчя краєм каптура, вона відвела погляд від Фаолін.

— У мене є питання до Престолу Амерлін, — почала вона, однак затнулася, коли троє Айз Седай увійшли оглянути вестибюль: двоє в одній арці, третя — в іншій.

Посвячені їй послушниці присідали в реверансах, коли проходили поблизу Айз Седай, — однак продовжували виконувати свої обов'язки, хіба трохи бадьоріше. Ось і все. Інша справа — прохачі. Здавалося, у них у всіх перехопило подих. Мабуть, їм враз захотілося опинитись подалі від Білої Вежі, від Тар Валона. Перед ними постали троє жінок, чий вік неможливо було визначити, троє жінок на початку свого розквіту, — однак уже зрілих; значно старших, аніж здавалося завдяки їхнім гладеньким щокам. У Вежі, втім, це було нормальним явищем. Плин часу не зачіпав жінок, котрі тривалий час направляли Єдину Силу, — на відміну від усіх інших. У Вежі Айз Седай виказував не золотий Великий Змій, а їхні нев'янучі обличчя.

Натовпом пронеслася хвиля реверансів, і кілька чоловіків рвучко вклонилися. Двоє чи троє з присутніх навіть припали до підлоги. Заможна купчиха здавалася переляканою, а фермерська пара поруч витріщилася на жінок, немов на істот, що постали з легенд. Більшість знали про манери в присутності Айз Седай лише з чуток; навряд чи хтось із присутніх раніше бачив Айз Седай, — хіба що тарвалонці, та й ті не так близько.

Однак Мін затнулася не зовсім через Айз Седай. Інколи, — доволі рідко, — перед нею виникали образи біля людей; аура, що спалахувала й враз зникала. Іноді вона знала їхнє значення. Розуміння приходило нечасто — значно рідше від самих видив — проте в таких випадках вони завжди справджувалися.

На відміну від інших людей, Айз Седай та їхні Охоронці завжди мали образи й ауру; інколи — так багато тих мерехтливих і рухомих картинок, що Мін аж паморочилося. Втім, їхня кількість не допомагала тлумаченню; Мін так само рідко, як і в усіх інших, знала, що вони означають в Айз Седай. Але цього разу вона зрозуміла більше, аніж бажала, — і її тіло кинуло в дрож.

Струнка жінка з чорним волоссям, що сягало їй до талії, була єдиною, кого Мін впізнала — її звали Ананда; вона була з Жовтої Аджі. Навколо неї хворобливо мерехтів коричневий ореол, зморщений, помережаний прогнилими шкалубинами, що провалювалися

й ширшали від гниття. Невисока світловолоса Айз Седай поруч з Анандою належала до Зеленої Аджі, про що свідчила її шаль із зеленими торочками. На мить Білий Пломінь Тар Валона спалахнув на її спині, коли вона озирнулася. А на плечі серед вишитих на шалі виноградної лози та квітучих яблуневих гілок проступив людський череп. Маленький жіночий череп, гладенький і обпалений сонцем. Третя жінка, чарівна й повнотіла, стояла неподалік без шалі — більшість Айз Седай вдягали їх лише на церемонії. Її постава й задерте підборіддя свідчили про силу й гординю. Мін здавалося, що та оглядала холодними блакитними очима прохачів крізь рвану завісу крові, а по її обличчю стікали багряні смуги.

Кров, череп і ореол то блякли в танку образів навколо трьох жінок, то з'являлися, то знову блякли. Прохачі нажахано витріщалися — вони бачили лише трьох жінок, що здатні були сягнути Істинного Джерела та направити Єдину Силу. І тільки Мін бачила все інше. Тільки Мін знала, що ці три жінки приречені на загибель. Усі — в один день.

— Амерлін не може прийняти всіх, — відповіла Фаолін, погано приховуючи роздратування. — Наступна громадська аудієнція відбудеться лише за десять днів. Розкажіть мені, що вам потрібно, — і я знайду для вас сестру, яка зможе допомогти.

Погляд Мін ковзнув до клунку в руках і завмер: їй не хотілося знову бачити те, що довелося ось щойно. *Усі три! Світло!* Який шанс, що три Айз Седай помруть в один день? Але вона знала це. Знала напевно.

— Я маю право поговорити з Престолом Амерлін. Віч-на-віч. — Це право рідко обстоювали — хто наважиться? — але воно справді існувало. — Кожна жінка має це право, — і я прошу про нього.

— Гадаєте, Престол Амерлін може зустрічатися з усіма, хто приходить до Білої Вежі, особисто? Упевнена, що вам може допомогти й інша Айз Седай. — Фаолін навмисно наголосила на останніх словах, аби збентежити Мін. — А тепер скажіть, яке у вас питання. І назвіть своє ім'я, щоб послушниця знала, як вас представити.

— Мене звати... Елміндрета. — Мін мимохіть скривилася. Вона завжди ненавиділа своє повне ім'я, але Амерлін — одна з небагатьох, хто взагалі його чув. Якщо, звісно, вона пам'ятала. — Я маю право говорити з Амерлін. І моє питання стосується лише її. Це моє право.

Посвячена звела брови.

— Елміндредо? — Її вуста вигнулися у вдоволену усмішку. — І ви вимагаєте це право. Чудово. Я повідомлю Хранительці літописів, що ви хочете бачити Престол Амерлін особисто, Елміндредо.

Мін хотілося дати ляпаса посвяченій за те, як вона наголосила її ім'я, але натомість вичавила із себе «Дякую».

— Ще зарано мені дякувати. Без сумніву, минуть години, перш аніж Хранителька знайде час, аби відповісти, — і я впевнена, що вам скажуть поставити своє питання на наступній громадській аудієнції матінки. Наберіться терпіння, Елміндредо. — Фаолін натягнула посмішку, ледь не вишкір, — і розвернулася, щоб піти.

Зціпивши зуби, Мін стисла свій клунок і відійшла до стіни між двома арками, де вона сподівалася злитися зі світлим каменем. «Нікому не довіряй і не привертай уваги, поки не зустрінеш Амерлін», — так товкмачила їй Морейн. Це була єдина Айз Седай, якій вона довіряла. Переважно. У будь-якому разі це — хороша порада. Їй потрібно лише зустрітися з Амерлін, — і все завершиться. Вона знову змогла б одягти свої речі, побачитися з друзями і поїхати геть. Більше не було б потреби ховатися.

Мін з полегшенням побачила, що Айз Седай пішли. Три Айз Седай, що загинуть в один день. *Це неможливо*, повторювала вона. І все ж це трапиться. Що б вона зараз не сказала чи зробила, — нічого не зміниться: усі видіння, значення яких вона знала, справджувалися. Але вона мусить розповісти про це Амерлін. Можливо, це навіть важливіше за новини від Морейн, — хоч у це їй важко повірити.

У залі одна посвячена замінила іншу, і перед очима Мін з'явилися пливкі ґрати перед червонощоким обличчям дівчини, — немовби та була в клітці. Шеріам, наставниця послушниць, оглядала залу — побачивши її, Мін втупила свій погляд у підлогу; Шеріам знала її надто добре — обличчя рудоволосої Айз Седай здавалося побитим й вкритим синцями. Це було лише видиво, але Мін довелося прикусити собі губу, щоб не зойкнути. Шеріам, завжди спокійна, владна і впевнена, була такою ж непохитною, як сама Вежа. Здавалося, нічого не може зашкодити Шеріам. Але щось трапиться.

Айз Седай, вбрана у шаль Коричневої Аджі, — Мін її не знала, — відвела огрядну жінку в тонкотканій вовняній одежині червоного кольору до дверей. Жінка ступала легко, мов дівчинка; її обличчя

сяло, і вона ледь не сміялася від задоволення. Коричнева сестра також усміхалася, але її аура мерехтіла, як вогник свічки.

Смерть. Рани, полон і смерть. Мін все розуміла, наче прочитала в книзі.

Вона опустила очі. Не хотіла більше нічого бачити. *Хоч би вона згадала*, подумала Мін. Упродовж своєї тривалої подорожі з Імлистих гір вона жодного разу не впадала у відчай, — навіть тоді, коли хтось двічі намагався вкрасти її коня; але тепер це почуття поглинуло її. *Світло, хоч би вона згадала це кляте ім'я.*

— Майстрине Елміндредо?

Мін здригнулася. Чорнява послушниця, що опинилась перед нею, заледве досягла віку, коли могла покинути батьківський дім: їй було десь п'ятнадцять-шістнадцять, хоч вона докладала великих зусиль, аби зберігати гідність.

— Так, я... Це я.

— Мене звати Сагра. Якщо ви підете за мною, — у писклявому голосі Сагри з'явилася нотка здивування, — Престол Амерлін прийме вас у своєму кабінеті.

Мін полегшено зітхнула і нетерпляче рушила за дівчиною.

Її глибокий каптур все ще приховував обличчя, але це не заважало їй бачити видива. Їх ставало дедалі більше, і це лише посилювало її бажання якомога швидше зустрітися з Амерлін. Широкі коридори, якими вони прямували, були малолюдними; вони здіймалися вгору по спіралі, викладені кольоровою плиткою, а на стінах висіли гобелени та золоті світильники. Вежа могла вмістити значно більше людей, ніж тут перебувало тепер, — але навіть ті, кого вони зустрічали, були оточені образами, що віщували насильство та небезпеку.

Охоронці поспішали у справах, заледве глянувши на них. Вони скрадалися, немов вовки на полюванні; вони несли свої мечі, мовби запізнілу думку про смерть; але Мін ввижались їхні закривавлені обличчя та відкриті рани. Мечі й списи загрозливо витанцьовували над їхніми головами. Аури яскраво спалахували, мерехтіли на вістрі смерті. Вона бачила живих мерців, що крокували коридором, — і знала, що вони загинуть у той же день, що й Айз Седай, чи на день пізніше. І навіть слуги, чоловіки й жінки з Пломенем Тар Валона на грудях, що квапилися у справах, були помічені насильством. Айз

Седай, що вигулькнула з бокового коридору, оточували ланцюги, завислі в повітрі, а іншу, що перетинала коридор просто перед Мін і її супутницею, закували в срібний нашійник. Мін перехопило подих; їй хотілося кричати.

— Вежа може схвилювати людину, яка ніколи раніше тут не була, — Сагра намагалася говорити так, наче Вежа стала для неї такою ж домівкою, як її рідне село, проте в неї погано виходило. — Але ви тут у безпеці. Престол Амерлін все залагодить.

При згадці про Амерлін вона ледь не вискнула.

— Світло, хай так і буде, — пробурмотіла Мін. Послушниця лагідно всміхнулася.

Коли вони дійшли до коридору, що вів до кабінету Амерлін, у Мін забуркотіло в животі; вона ледь не наступала на п'яти Сагри. Лише необхідність вдавати із себе незнайомку не дозволяла їй кинутися вперед.

Із відчинених дверей кабінету Амерлін вискочив юнак із золотаво-рудим волоссям, ледь не врізавшись у Мін та її супутницю. Високий і стрункий, у синьому каптані, густо помережаному золотом на рукавах і комірі, Ґавін з Дому Траканд, син королеви Андору Морґейз, з голови до п'ят виглядав як гордий молодий лорд. Розгніваний молодий лорд. Мін не мала часу відвернутися, тож його погляд занурився вглиб каптура — і втрапив просто на її обличчя.

Очі Ґавіна спершу розширилися від здивування, а за мить — звузилися до двох блакитних крижинок.

— Тож ти повернулася. Не знаєш, куди поділися моя сестра та Еґвейн?

— Вони не тут? — Мін огорнула паніка, і вона вмить про все забула. Перш ніж отямилась, вона схопила його за рукави і пильно глянула на нього, аж він відступив на крок. — Ґавіне, вони рушили до Вежі кілька місяців тому! Елейн, Еґвейн і Найнів. Разом з Верін Седай і... Ґавіне, я... я...

— Заспокойся, — сказав він і обережно відчепив її руки від свого каптана. — Світло! Я не хотів тебе так налякати. Вони безпечно доїхали. І не сказали ні слова про те, де були — і чому. Принаймні не мені. Схоже, на тебе можна не сподіватися?

Мін здавалося, що її обличчя лишилося незворушним, проте юнаку вистачило одного погляду, аби все зрозуміти.

— Гадаю, ні. Це місце таїть більше таємниць, аніж... Вони знову зникли. І Найнів теж. — Найнів була лише принагідним доповненням; вона товаришувала з Мін, але для нього нічого не значила. — І знову ні слова. Жодного пояснення! Вони нібито десь на фермі, покарані за втечу, — але я не можу дізнатися де. Амерлін не дала мені чіткої відповіді.

Мін пересмикнуло; на якусь мить юнакове обличчя вкрили патьоки висохлої крові, від чого воно стало схоже на моторошну маску. Це наче подвійний удар молота. Її друзі зникли — думка про їхню присутність у Вежі полегшувала їй подорож, — і Гавіна поранять у той же день, коли загинуть Айз Седай.

Попри всі видіння, що явилися їй, відколи вона увійшла до Вежі, попри страх — ніщо досі не зачіпало її саму. Лихо, що нависло над Вежею, може поширитися далеко за межі Гар Валона, — однак все, що стосувалося Вежі, не стосувалося її. Та Гавіна вона знала, і він їй подобався; і його поранять сильніше, ніж свідчила про те кров на обличчі; глибше, ніж свідчили рани на тілі. Їй стало боляче від того, що коли катастрофа обвалиться на Вежу, постраждають не лише чужі їй Айз Седай, — жінки, до яких вона ніколи не відчувала симпатії, — але й її друзі. Вони теж були *частиною* Вежі.

Мін навіть зраділа, що Егвейн та інших тут не було. Зраділа, що не матиме шансу глянути на них і, можливо, побачити знаки смерті. Водночас їй хотілося подивитися на них, — аби впевнитися, що нічого лихого з ними не станеться; що вони житимуть. Де, заради Світла, вони поділися? Чому поїхали? Знаючи їх трьох, можна подумати, що коли Гавін не знає, де вони, то тільки тому, що вони не хочуть, аби він знав. Мабуть, так і є.

Раптом вона згадала, де перебуває, і заради чого сюди прийшла, — і що вони тут не самі. Сагра, схоже, забула, що вела Мін до Амерлін; забула про все на світі — лише дивилася телячими очима на молодого лорда, та він цього не помічав. Тепер вже можна було не вдавати із себе незнайомку у Вежі. Мін стояла біля дверей Амерлін, і ніщо вже не могло її спинити.

— Гавіне, я не знаю, де вони, але якщо вони відбувають покарання на фермі, то точно всі в поту й по коліна в багні; тож ти — останній, кого вони хотіли би бачити.

Правду кажучи, відсутність подруг занепокоїла Мін не менше, ніж Гавіна. Стільки всього вже сталося й відбувається досі — і надто багато пов'язано з ними і з нею. Але хтозна, — можливо, їх і справді відправили відбувати покарання.

— Ти не допоможеш їм, якщо розсердиш Амерлін.

— Я не знаю, чи вони справді на фермі. Чи хоча б живі. Навіщо ходити околяса й приховувати те, що вони просто виконують бур'яни. Якщо щось трапиться з моєю сестрою... Чи з Егвейн... — Спохмурнівши, він втупився поглядом у кінчики своїх чобіт. — Я повинен піклуватися про Елейн. Але як я можу це робити, якщо навіть не знаю, де вона.

Мін зітхнула.

— Гадаєш, вона потребує опіки? Чи взагалі хтось із них?

Хоча якщо Амерлін відправила їх кудись, то, можливо, нагляд не завадив би. Амерлін, якщо їй це знадобиться, здатна відправити жінку в лігво ведмеда з однією лише підпаленою хворостинкою. І очікуватиме, що жінка повернеться зі шкурою ведмеда чи візьме його на повідець, як було наказано. Але якщо розповісти про це Гавіну, він лише ще більше заведеться і рознервується.

— Гавіне, вони присягали Вежі. І не подякують тобі за втручання.

— Я знаю, що Елейн не дитина, — терпляче промовив він. — Навіть коли вона впадає в крайнощі: то тікає, то грається в Айз Седай. Але вона — моя сестра і, окрім цього, дочка-спадкоємиця Андору. Вона стане королевою після нашої матері. Андор потребує її цілою і неушкодженою, — аби трон посіла вона, а не інший правонаступник.

Грається в Айз Седай? Либонь, він не усвідомлює справжнього обсягу таланту сестри. Дочок-спадкоємиць Андору відправляли на навчання до Вежі, відколи взагалі існує Андор, однак Елейн — перша, хто має достатньо таланту, щоб стати Айз Седай; могутньою Айз Седай. Ймовірно, він не знає, що і Егвейн достатньо сильна.

— То ти захищатимеш її, хоче вона того чи ні? — спитала Мін прямо, даючи йому зрозуміти, що він робить помилку. Однак Гавін не взяв це до уваги і ствердно кивнув.

— Це мій обов'язок від дня її народження. Я першим проллю свою кров за неї, — і першим віддам своє життя. Я заприсягся щодо цього, коли ще заледве дотягувався до її колиски; Ґарет Брін пояснив мені, що це означає. І зараз я не порушу присяги. Вона потрібна Андору більше, аніж я.

Його голос свідчив про спокій і впевненість, прийняття природного й правильного стану речей, — і від цього її тілом пробіглися сироти. Мін завжди сприймала його як хлопчика, що реготав і дражнився, — однак тепер він здався їй чужим. Вона подумала, що Творець уже втомився, коли справа дійшла до створення чоловіків; іноді вони і на людей бували не схожі.

— А Еґвейн? Їй ти теж заприсягся?

Його вираз не змінився, але він сторожко переступив з ноги на ногу.

— Я турбуюся і про Еґвейн, звісно. І про Найнів. Все, що відбувається з подругами Елейн, може статися і з нею. Гадаю, вони досі разом, — тому що, коли вони були тут, я рідко бачив їх поодиночі.

— Моя матінка завжди намовляла брати в чоловіки невмілого брехуна, — і ти чудово підходиш. Хоча, здається, хтось мене уже випередив.

— Що буде, те буде, — тихо промовив юнак, — а щось ніколи не станеться. Ґалад зовсім розбитий через зникнення Еґвейн.

Ґалад був його зведеним братом; їх обох відправили до Тар Валона навчатися на Охоронців. Ще одна андорська традиція. На думку Мін, Ґаладедрід Дамодред був з тих, хто вважає, що чинить правильно, аж поки не помилиться, — але Ґавін не бачив у ньому нічого поганого. І він не відкриє своїх почуттів дівчині, якій Ґалад віддав своє серце.

Мін хотілося труснути його, змусити замислитись, — але зараз на це не було часу. Амерлін не могла зачекати, — і те, про що вона повинна була розповісти, теж зачекати не могло. Але тут ще стояла Саґра, — хоч і з засліпленими телячими очима.

— Ґавіне, мене викликала Амерлін. Де я можу тебе знайти, коли ми закінчимо?

— Я буду на тренувальному майданчику. Можу заспокоїтися лише тоді, коли практикуюся з Гаммаром. — Гаммар був майстром меча і Охоронцем, що навчав бою на мечах. — Здебільшого я там — аж до заходу сонця.

— Добре. Я прийду, щойно матиму таку змогу. І пильнуй, що кажеш. Якщо ти розсердиш Амерлін, то це може зачепити Елейн та Еґвейн.

— Цього я обіцяти не можу, — прямо мовив юнак. — Щось не так із цим світом. Громадянська війна в Кайрені. Те саме, чи навіть гірше — в Тарабоні та Арад Домані. Лжедракони. Проблеми та різноманітні чутки тільки ширяться. Я не кажу, що за цим стоїть Вежа, — але навіть тут не все до ладу. Принаймні не так, як усім здається. Зникнення Елейн та Еґвейн — це далеко не все. Однак вони турбують мене найбільше. Я обов'язково з'ясую, де вони. І якщо вони поранені... Чи мертві...

Він спохмурнів, і на мить його обличчя знов оповила кривава маска. Над головою блиснув меч, а позаду майоріло знамено. На мечі з довгим руків'ям, — таким, як в Охоронців — на злегка вигнутому клинку виднілася гравійована чапля, — символ майстра меча. Важко було сказати, належав він Ґавіну чи загрожував йому. На знамені майорів герб Ґавіна — білий вепр, що нападав; щоправда, на зеленому тлі, а не на червоному тлі Андору. Меч і знамено були заплямовані кров'ю.

— Будь обережним, Ґавіне. — Обережним у висловлюваннях і обережним у тому, що вона не могла пояснити навіть собі. — Ти повинен бути дуже обережним.

Юнак проникливо глянув на Мін, немов почувши глибший сенс у її словах.

— Я... спробую, — врешті промовив він. Ґавін вичавив із себе усмішку, — майже таку ж, як вона пам'ятала, — однак зусилля були надто очевидні. — Гадаю, мені краще повернутися на тренувальний майданчик, якщо я не хочу відставати від Ґалада. Цього ранку я переміг у двох поєдинках з п'яти проти Гаммара, але Ґалад вистояв у трьох, — востаннє, коли він сподобився вийти на майданчик.

Несподівано Ґавін широко всміхнувся, немовби вперше посправжньому побачив Мін.

— Ти повинна частіше вдягати сукні. Тобі личить. Пам'ятай: я буду там до заходу сонця.

Колі Ґавін рушив геть — майже так само загрозливо граційно, як Охоронець, — Мін усвідомила, що розправляє сукню на стегнах, і враз припинила це. *Спопели Світло всіх чоловіків!*

Сагра видихнула, немов їй давно вже перехопило подих.

— Який же він красень, правда? — сказала вона замріяно. — Звісно, не такий, як Ґалад. І ви справді знаєте його.

Вона запитувала і не запитувала водночас. Мін зітхнула услід за дівчиною. Вона розтеревенить про побачене подругам у гуртожитку. Син королеви був звичним приводом для розмов, — особливо якщо він красень, та ще й має ореол героя оповідок менестреля. Дивна співрозмовниця лише збільшить кількість цікавих здогадок. Однак вона цьому не зарадить. У всякому разі навряд чи це завдасть якоїсь шкоди зараз.

— Престол Амерлін, мабуть, дивується, чому ми не заходимо, — промовила Мін.

Сагра прийшла до тями, широко розплющила очі й голосно глитнула. Схопивши однією рукою рукав Мін, вона рвучко відчинила двері й потягла дівчину за собою. Щойно вони опинилися всередині, послушниця квапливо зробила реверанс і швидко випалила:

— Я привела її, Леане Седай. Пані Елміндреду. Престол Амерлін хоче бачити її?

У приймальні стояла висока жінка з мідним відтінком шкіри. На ній був широкий блакитний палантин Хранительки літописів, який свідчив про її походження з Блакитної Аджі. Вона вперла кулаки в боки, очікуючи, коли дівчина договорить, а тоді відпустила її, суворо додаючи:

— Довго ж ти йшла, дитино. А тепер повертайся до своїх обов'язків.

Сагра рвучко зробила ще один реверанс і вибігла так само стрімко, як і увійшла.

Мін стояла, втупивши очі в підлогу, а її каптур досі ховав обличчя. Викриття перед Сагрою вже було прикрою помилкою — та принаймні послушниця не знала її імені; однак Леане знала її краще від інших у Вежі, не враховуючи Амерлін. Мін була певна, що тепер вже все одно, — однак після того, що трапилося в коридорі, вона вирішила виконувати інструкції Морейн, поки не залишиться наодинці з Амерлін.

Цього разу обережність підвела її. Леане ступила два кроки, відкинула каптур дівчини — і простогнала, наче хтось ударив її у живіт. Мін підвела голову й зухвало глянула на жінку, вдаючи, що

вона не намагалася прослизнути повз. Пряме темне волосся, трохи довше, ніж у Мін, спадало їй на плечі; на обличчі Хранительки здивування змішалось із невдоволенням.

— То ти Елміндредра? — бадьоро спитала Леане. Вона завжди була енергійною. — Мушу визнати, що в цій сукні ти більше на неї схожа, аніж у своєму звичному... наряді.

— Просто Мін, Леане Седай, — якщо ваша ласка.

Дівчині вдавалося залишатися спокійною, але очі її блищали. В голосі Хранительки бриніло забагато гумору. Якщо мати вирішила назвати її іменем казкової героїні, то чому це повинна бути дівчина, яка весь час тільки те і робить, що зітхає з приводу чоловіків, — хоча сама вона нікого не надихає на пісні про свої очі чи усмішку?

— Чудово, Мін. Я не запитуватиму тебе, де ти була або чому повернулася, ще й в сукні: очевидно, ти чекаєш на Амерлін. Принаймні я це зроблю не зараз.

Її погляд свідчив про те, що вона запитає пізніше — і отримає відповіді.

— Гадаю, матінка знає, хто така Елміндредра? Звісно. Я здогадалася, коли вона сказала відвести тебе прямо до неї, ще й саму. Лише Світло знає, чому вона тебе терпить.

Айз Седай замовкла, задумано насупившись.

— У чому справа, дівчинко? Ти хвора?

Мін вбралась у маску безтурботності.

— Ні. Ні, зі мною все добре. — На мить їй здалося, що Хранителька дивиться крізь невидиму маску власного обличчя, — обличчя, викривленого криком. — Тепер я можу увійти, Леане Седай?

Леане ще якусь мить вивчала її обличчя, а тоді кивнула в бік внутрішньої кімнати.

— Прошу.

Дівчина враз підкорилася — з такою готовністю, що потішила б і найсуворішу наглядачку.

Кабінетом Престолу Амерлін століттями користувались сильні, владні жінки, і згадки про них наповнювали всю кімнату: від високого, холодного зараз каміну із золотавого мармуру Кандору до твердих, як залізо, стін, облицьованих світлими дерев'яними панелями з дивними прожилками, вкритими різьбленням із дивовижними звірами та пишно

опереними птахами. Ці панелі завезли з таємничих земель за Аїльською пустелею понад тисячу років тому, а камін був чи не вдвічі давнішим. Відполірований червоний камінь підлоги походив з Імлистих гір. Високі аркові вікна вели на балкон. Мінливий камінь, що виблискував на віконній рамі, мов перли, витягли із затонулого після Світотроці в Морі Штормів міста; ніхто не бачив нічого подібного.

Теперішня господиня кабінету Суан Санче була донькою рибалки з Тіру, тож меблі в кабінеті були хоч і простими, але вправно змайстрованими та ретельно відполірованими. Вона сиділа в масивному кріслі за великим простим столом, що міг би пасувати і звичайному фермерському дому. У кімнаті було ще одне крісло, — таке ж просте, як і стіл. Зазвичай воно стояло збоку, але тепер розташовувалось перед столом, на невеличкому тіренському килимку, прикрашеному простеньким блакитним, коричневим і золотим візерунком. Пів дюжини розгорнутих книг спочивали на високих пюпітрах. Ось і все начиння. Над каміном висіла картина: невеличкий рибальський човен, — такий же, як був у її батька, — посеред очерету в Кігтях Дракона.

На перший погляд, окрім гладенького обличчя Айз Седай, Суан Санче виглядала так само звично, як і її меблі. Вона була дужою; радше статною, аніж вродливою; а її вбрання вирізнялось лише завдяки широкому палантину Престолу Амерлін, посмугованому кольорами усіх семи Адж. Неможливо було визначити, скільки їй років, — як і всім Айз Седай; у темному волоссі жінки не сивіла жодна волосина. Утім, проникливі блакитні очі не терпіли дурниць, а грубість щелепи свідчила про те, що її власниця — наймолодша жінка з усіх, котрих коли-небудь обирали на Престол Амерлін, — була рішучою. Уже більше десяти років Суан Санче мала владу виклика́ти до себе правителів та впливових мужів, — і вони приходили, навіть якщо ненавиділи Білу Вежу й остерігалися Айз Седай.

Коли Амерлін вийшла з-за столу, Мін відклала свій клунок і зробила незграбний реверанс, подумки лаючись стосовно того, що повинна його робити. Вона не хотіла виявити неповагу, ні, — таке бажання не могло виникнути ні в кого, хто стояв перед Суан Санче, — але її

звичний уклін виглядав би по-дурному в сукні, а реверанс вона робити не вмiла.

Вона присiла, розправила спiдницi — i завмерла, немов розчепiрена жаба. Суан Санче стояла перед нею велично, мов королева, — але на мить Мiн здалося, що та лежить на пiдлозi гола. Окрiм її наготи, було ще щось дивне, — однак видiння зникло ще до того, як Мiн зрозумiла, що саме. Видиво здалося їй найвиразнiшим з усiх, якi вона коли-небудь бачила, — проте розтлумачити його вона геть не могла.

— Знову бачиш видива? — промовила Амерлiн. — Що ж, це корисний для мене талант. Я користувалася ними всi цi мiсяцi, поки ти десь пропадала. Але зараз не про це. Що зроблено, те зроблено. Колесо сплiтає, як забажає. — Вона силувано посмiхнулася. — Але якщо ти ще раз так вчиниш, я зроблю рукавички з твоєї шкiри. Встань, дiвчино. Менi вистачає церемонiй, до яких мене щомiсяця силує Леане, — хоча будь-якiй розумнiй жiнцi їх вистачило б на рiк. Я не маю на це часу. Не зараз. Розповiдай: що ти бачила?

Мiн повiльно випросталась. Повернутися до того, хто знав про її талант, було полегшенням, — навiть якщо це сама Престол Амерлiн. Вона могла вiд неї цього не приховувати. Анiтрохи.

— Ви були... Ви були зовсiм без одягу. Я... Я не знаю, що це означає, матiнко.

Суан зайшлася коротким безрадiсним смiшком.

— Мабуть, я заведу коханця. Але я не маю часу i на це. Немає часу пiдморгувати чоловiкам, коли рятуєш човен.

— Можливо, — повiльно сказала Мiн. Може, й так, — але щось вона сумнiвалася в цьому. — Я не знаю. Але, матiнко, я бачила багато речей, тiльки-но увiйшла у Вежу. Станеться щось лихе. Щось жахливе.

Вона розповiла про Айз Седай у вестибюлi й описала все, що бачила; все, що це означало, коли вона була впевнена у тлумаченнi. Мiн приховала лиш змiст розмови з Гавiном, — принаймнi бiльшу його частину. Застерiгати його не гнiвити Амерлiн не мало би сенсу, якщо вона зробить це замисть нього. Решту вона описала детально. Подеколи її страх проникав у слова; що бiльше вона заглиблювалася в опис, то яскравiше тi картини поставали перед її очима; на останнiх словах її голос уже тремтiв.

Обличчя Амерлін залишалося незворушним упродовж усієї розповіді.

— То ти говорила з юним Ґавіном, — промовила вона, коли Мін закінчила. — Що ж, гадаю, я переконаю його тримати язика за зубами. Якщо я правильно пригадую Сагру, то їй не завадить деякий час попрацювати на фермі. Вона не зможе поширювати плітки, якщо сапатиме город.

— Не розумію, — сказала Мін. — Чому Ґавін повинен мовчати? Про що? Я нічого йому не сказала. І Саґрі?.. Матінко, можливо, я незрозуміло висловилась. Айз Седай та Охоронці загинуть. Значить, йдеться про битву. І, якщо ви не відішлете частину Айз Седай та Охоронців кудись подалі — і служників теж; вони теж гинули та були поранені в моїх видіннях — якщо ви цього не зробите, битва спалахне тут! У Тар Валоні!

— Ти бачила її? — рішуче спитала Амерлін. — Битву? Тобі це відомо завдяки твоєму... твоєму таланту, — чи ти просто припускаєш?

— Що ж іще це може бути? Щонайменше чотири Айз Седай — мертвіші від мертвих. Матінко, я бачила дев'ятеро сестер, відколи приїхала сюди, — і чотири з них загинуть! І Охоронці... Що ж іще це може бути?

— Чимало всього, про що навіть думати не хочеться, — похмуро мовила Суан. — Коли? Скільки часу залишилося до всіх цих... подій?

Мін похитала головою.

— Не знаю. Більшість з цього відбудеться впродовж дня; можливо, двох; але статися це може завтра — або ж через рік. Чи через десять.

— Сподіватимемося, що через десять. Якщо це станеться завтра, я мало чим зможу зарадити.

Мін спохмурніла. Лише дві Айз Седай, не враховуючи Суан Санче, знали про її вміння та намагалися дослідити його: Морейн і Верін Матвін. Жодна з них не дізналася чогось більшого від неї самої, — хіба тільки те, що це ніяк не пов'язано із Силою. Можливо, саме тому лише Морейн, здавалося, прийняла факт, що, коли Мін знала значення своїх видінь, — вони справджувалися.

— Можливо, це білоплащники, матінко. Вони заповонили Аліндейр, коли я переходила міст.

Вона не вірила, що це справа рук Дітей Світла, — але й не хотіла висловлювати те, що припускала насправді. Припускала, але не знала; думки були моторошними. Проте Амерлін почала хитати головою ще до того, як дівчина закінчила говорити.

— Не сумніваюся: вони спробували б щось утнути, якби могли, — вдарити по Вежі було б для них неабиякою втіхою, — але Еймон Валда не діяв би відкрито без наказу лорда капітана-командора; а Пейдрон Найол не вдарить, допоки не знайде слабину. Він надто добре знає нашу силу, щоби чинити по-дурному. Уже тисячу років білоплащники такі. Срібна щука, що причаїлась в очереті — і винює запах крові Айз Седай. Але вони нічого не дочекалися — і не дочекаються, допоки я зможу цьому зарадити.

— Якщо Валда не вчинить по-своєму...

Суан перебила її.

— У нього немає й п'ятисот людей поблизу Тар Валона, дівчинко. Він відіслав решту кілька тижнів тому, аби наробити проблем десь-інде. Сяйливі Мури зупинили аїльців. І Артура Яструбине Крило — теж. Валда ніколи не прорветься до Тар Валона, хіба що місто буде розвалене зсередини. — Її голос навіть не здригнувся, і вона продовжила далі. — Ти прагнеш, аби я повірила, що увесь клопіт здіймуть білоплащники. Чому?

У її погляді не було ні крихти лагідності.

— Тому, що я хочу в це вірити, — пробурмотіла Мін. Вона облизнула уста й сказала те, чого не хотіла говорити. — Срібний нашійник, що я бачила на Айз Седай. Матінко, він мав такий вигляд... Як ті нашійники, що використовували... Шончанці... для контролю жінок, які могли направляти Силу.

Її голос завмер, коли Суан скривилася від огиди.

— Бридота, — просичала Амерлін. — До того ж багато хто не вірить і половині того, що чує про шончанців. Вже радше це білоплащники, аніж вони. Якщо шончанці знову десь причалять, я знатиму про це за лічені дні — завдяки голубу; та й шлях сюди з моря неблизький. Якщо вони таки знову висунуться, — я отримаю не одне попередження. Ні; здається мені, те, що ти бачила, значно гірше від шончанців. Боюся, це може бути лише Чорна Аджа. Небагато з нас знає про цих сестер, — але саме вони є найбільшою загрозою для Вежі.

Мін усвідомила, що так сильно стисла свою спідницю, аж в неї заболіли руки; у роті пересохло, немов у пустелі. Біла Вежа завжди холодно заперечувала існування таємних Адж, що служать Мороку. Найпевніший спосіб розгнівати Айз Седай — згадати про них, нехай навіть побіжно. Мін аж залякла, коли почула, як буденно заговорила про Чорну Аджу Престол Амерлін.

Ніби не промовивши нічого незвичного, Амерлін продовжила:

— Однак ти подолала весь цей шлях не заради своїх видінь. Що каже Морейн? Я знаю, що все — від Арад Доману до Тарабону — занурилось, м'яко кажучи, у хаос. І це справді м'яко сказано; люди, що підтримують Відродженого Дракона, воюють проти тих, хто з ними не згоден; тож обидві країни зав'язли в громадянських війнах, — попри те, що обидві досі воюють одна проти одної за контроль над Елмотською рівниною.

Судячи з тону Суан, все це вона вважала деталями.

— Але я впродовж місяців нічого не чула про Ранда аль'Тора. Він — центр усього. Де він? Що Морейн змушує його робити? Сядь, дівчинко. Сядь.

Вона вказала рукою на крісло, що стояло перед столом. Мін хиткою ходою підійшла до крісла і практично впала в нього. *Чорна Адж! Освітло!* Айз Седай мусять бути на боці Світла. Хоча вона й не довіряє їм, — вони завжди були на боці світла. Айз Седай, уся могутність Айз Седай — були за Світло; проти Тіні. Але тепер це змінилось. Вона заледве чула власні слова:

— Він на шляху до Тіра.

— Тір! Тоді він рушив по *Калландор*. Морейн хоче, аби він забрав Недоторканного з Твердині Тіра. Присягаюся, я підвішу й висушу її на сонці! Змушу її шкодувати, що вона не послушниця! Він поки не готовий до цього!

— Це не... — Мін прокашлялась, — це не через Морейн. Ранд сам покинув нас серед ночі. Інші поїхали за ним, а Морейн відправила мене розповісти це вам. Дотепер вони вже можуть бути в Тірі. Можливо, він уже заволодів *Калландором*.

— Щоб він згорів! — вибухнула Суан. — Дотепер він уже міг загинути! Краще б він ніколи не чув і слова з Пророцтва про Дракона. Якби я могла приховати їх від нього, — я так і зробила б.

— Але хіба він не повинен здійснити пророцтво? Не розумію.

Амерлін втомлено схилилася над своїм столом.

— Нібито хтось розуміє хоча б його частину! Не пророцтво робить його Відродженим Драконом; для втілення пророцтва потрібно лише визнати це, — і, якщо він пішов по *Калландор*, то повинен був це зробити. Пророцтво лише провіщає світу, хто він такий; готує його до прийдешнього; готує до прийдешнього світ. Якщо Морейн зможе контролювати його, вона проведе його до тих пророцтв, у яких ми впевнені, — коли він буде готовий до цього! А поки вистачить і того, що він робить. Сподіваємось. Наскільки я знаю, він уже справдив ті пророцтва, які ніхто з нас не розуміє. Світло надіслало їх нам удосталь.

— Тож ви таки хочете контролювати його. Він казав, що ви намагаєтесь використати його, — але зараз я вперше чую, що ви визнаєте це. — Мін відчула мороз всередині. Уже сердитіше вона додала: — Поки що у вас з Морейн не дуже це виходить.

Втома Суан, здавалося, сповзла з її плечей. Вона випросталася й спідлоба зиркнула на Мін.

— Краще сподівайся, що нам вдасться. Гадаєш, ми можемо просто відпустити його розгулювати світом? Свавільний і впертий, нетренований, непідготовлений, — можливо, уже й божевільний. Думаєш, Візерунок, доля Ранда вбереже його сама собою, немов у якійсь казочці? Це не казка, а він — не якийсь там непереможний герой; і, якщо його нить буде вирвана з Візерунка, Колесо Часу промине цю втрату, а Творець не сотворить дива, аби врятувати нас. Якщо Морейн не зможе керувати його вітрилами, то дуже ймовірно, що він уб'є себе, — і що тоді буде з нами? Зі світом? В'язниця Морока розвалюється. Він знову дотягнеться до світу; це лише питання часу. Якщо Ранда аль'Тора тут не буде, щоб протистояти йому в Останній битві, якщо цей свавільний юний телепень дозволить себе вбити, — то світ приречений. Знову буде Війна Сили, тільки тепер — без Льюса Теріна та його Сотні Споборників. А тоді полум'я й морок — назавжди. — Вона затнулася, розглядаючи обличчя Мін. — То ось як дмуть вітри? Ти і Ранд. Не очікувала цього.

Мін енергійно захитала головою, а її щоки спалахнули.

— Звісно, ні! Я... Це через Останню битву. І Морок. Світло, та сама лише думка про звільнення Морока може проїняти холодом до кісток

самого Охоронця. І Чорна Аджа...

— Не намагайся приховати це, — різко мовила Амерлін. — Гадаєш, я вперше бачу жінку, що боїться за життя чоловіка? Тож краще просто визнати правду.

Мін засовалась на кріслі. Погляд Суан уп'явся в неї, тямкий і нетерплячий.

— Гаразд, — врешті пробурмотіла вона, — я розповім усе: це буде корисно для всіх. Коли я вперше побачила Ранда, то біля нього з'явилося три обличчя; одне з них — моє. Я ніколи не бачила видінь з собою ні до того, ні опісля, — але знала, що це означає. Що я закохаюся в нього. Усі троє з нас.

— Троє. А інші дві? Хто вони?

Мін гірко всміхнулась.

— Обличчя були розмиті. Я не знаю, хто вони.

— Ніщо не свідчило про те, що він закохається навзаєм?

— Нічого! Він ніколи й не затримував погляду на мені. Думаю, він ставиться до мене як... як до сестри. Тож навряд ви зможете скористатися мною, як повідцем, — бо це не спрацює!

— І все ж ти кохаєш його.

— У мене немає вибору. — Мін силкувалася говорити не так приречено. — Я намагалася сприймати це як жарт, — але тепер мені не до сміху. Можете не вірити мені, — але коли я знаю, що означає видіння, воно справджується.

Амерлін постукала пальцем по своїх вустах і замислено глянула на Мін.

Цей погляд збентежив дівчину. Вона не хотіла привертати до себе стільки уваги, — як і не хотіла аж стільки розповідати. Дещо вона замовчала, — адже Мін знала, що не варто давати Айз Седай важіль, навіть якщо ти не знаєш методу його використання. Айз Седай добре вміли знаходити такі методи.

— Матінко, я доставила повідомлення Морейн і розповіла усе, що знаю, про свої видіння. Тепер я можу перевдягтися у свій одяг і поїхати?

— Куди?

— До Тіра. — Після того, як вона поговорить з Гавіном і переконається, що він не втне якоїсь дурниці. Вона хотіла

насмілитися спитати, де Егвейн та інші дві дівчини, — проте якщо Амерлін не розповіла це брату Елейн, то навряд чи скаже щось їй.

Суан Санче досі дивилася на неї, ніби щось зважаючи.

— Чи куди б Ранд не подався. Можливо, це по-дурному, — але я не перша жінка, що коїть дурниці через чоловіка.

— Перша, що коїть дурниці через Відродженого Дракона. Це небезпечно — бути поруч з Рандом аль'Тором тоді, коли світ з'ясує, хто він; що він таке. А якщо він уже заволодів *Калландором*, світ скоро про це дізнається. Половина захоче вбити його за всяку ціну, — так, наче це допоможе відвернути Останню битву чи уникнути звільнення Морока. Багато хороших людей загине серед тих, хто йому близький. Для тебе краще було б залишитися тут.

Амерлін говорила співчутливо, — але Мін не вірила їй. Вона не вірила, що Суан Санче здатна на співчуття.

— Я ризикну. Можливо, я зможу допомогти йому. Завдяки своїм видінням. А Вежа не таке й безпечне місце, допоки тут залишається хоч одна Червона сестра. Коли вони бачать чоловіка, що здатен направляти, то забувають і про Останню битву, і про Пророцтва про Дракона.

— Як і багато хто інший, — холодно втрутилася Суан. — Айз Седай складно відмовитися від застарілих уявлень, — як і будь-кому іншому.

Мін спантеличено глянула на жінку. Схоже, зараз Суан перейшла на сторону дівчини.

— Не секрет, що я товаришую з Егвейн та Найнів. А також не секрет, що вони з того ж селища, що й Ранд. Такого зв'язку для Червоної Аджі буде достатньо. Коли Вежа дізнається, хто він, — мене схоплять того ж дня. Так само й Егвейн та Найнів, — якщо ви десь їх не сховаєте.

— Тебе не повинні впізнати. Ти не зловиш риби, якщо вона бачитиме сіть. Доведеться на деякий час забути про каптан і бриджі. — Амерлін посміхнулася, мов кішка, що поглядає на мишу.

— Яку рибу ви очікуєте зловити, використовуючи мене як принаду? — спитала Мін слабким голосом. Здається, вона знала відповідь, — але відчайдушно сподівалася, що помиляється.

Її сподівання не витримали слів Амерлін:

— Чорну Аджу. Тринадцять Чорних сестер втекли, — але боюся, що хтось лишився. Я не знаю, кому довіряти; якийсь час не вірила нікому.

Ти не Друг Морока, — це я знаю; а твій унікальний таланти може допомогти. Та й, зрештою, буде ще одна пара очей, якій можна довіряти.

— Ви це спланували, щойно я увійшла, — чи не так? Ось чому ви хочете, щоб Гавін і Сагра мовчали. — Злість наростала всередині Мін, мов пара в чайнику. Варто було Суан сказати «жаба», — і вона очікувала, що люди плигатимуть. Найгірше, що так зазвичай і ставалося. Але Мін не була ні жабою, ні маріонеткою, що скаче.

— Ви це і з Егвейн, Елейн та Найнів зробили? Відправили їх до Чорної Аджі? Я не здивуюся!

— Дбай про свої сіті, дитино, — й дозволь їм дбати про власні. Для тебе вони відпрацьовують покарання на фермі. Я зрозуміло висловилаь?

Від рішучого погляду жінки Мін завертілась на кріслі. Легко було бунтувати проти Амерлін — поки вона не починала дивитися на тебе своїми пильними, холодними блакитними очима.

— Так, матінко. — Покірність її відповіді дратувала, але погляд Амерлін схилив її до цього. Вона зім'яла тонке мереживо своєї сукні. — Думаю, мені не зашкодить, якщо я носитиму це трохи довше.

Раптом Суан повеселішала; у Мін волосся стало дибки.

— Боюся, цього буде недостатньо. Мін у сукні — все ще Мін у сукні для тих, хто подивиться уважніше. Ти не можеш постійно носити плащ з напнутим каптуром. Ні, ти повинна змінити все, що тільки можна змінити. Однак ти повинна залишатися Елміндредою. Зрештою, це твоє ім'я. — Мін наморщила носа. — Твоє волосся вже майже таке ж довге, як у Леане, тож його можна закрутити в кучері. Що ж до іншого... Я ніколи не користувалася рум'янами, пудрою і фарбами, — але Леане пам'ятає, що з ними робити.

Очі Мін округлилися ще від згадки про кучері.

— Ні, ні, — зойкнула вона.

— Ніхто не впізнає в тобі Мін у бриджах, коли Леане зробить з тебе ідеальну Елміндреду.

— Тільки не це!

— А причина твого перебування у Вежі — якась підхожа для легковажної молодиці, що виглядає і поводитьься зовсім не так, як Мін.

Амерлін замислено насупилась, не зважаючи на спроби Мін втрутитися.

— Добре. Я влаштую так, що підуть чутки про пані Елміндреду, що до такої міри заохотила двох залицяльників, що вирішила сховатися тут, доки не обере котрогось одного. Щороку досі знаходилося кілька панянок, які просять прихистку з подібних дурних приводів. — Її обличчя скам'яніло, а погляд загострився. — Якщо ти досі міркуєш про Тір, — подумай ще. Зваж, де від тебе буде більше користі для Ранда — тут чи там. Якщо Чорна Аджа зруйнує Вежу, ба гірше — контролюватиме її, він втратить ту невелику допомогу, що я можу дати. Отже: ти жінка чи закохане дівчисько?

Упіймалась. Мін бачила це так само чітко, мов кайданки на нозі.

— Ви завжди так чините з людьми, матінко?

Посмішка Амерлін зараз була навіть морозніша.

— Зазвичай, дитино. Зазвичай.

Поправляючи свою шаль з червоними торочками, Елайда замислено втупилася у двері кабінету Амерлін, за якими зникли двоє дівчат. Послушниця майже одразу повернулася, поглянула в обличчя Елайди і затрусилась, як перелякана вівця. Елайда впізнала дівчину, хоч і не могла пригадати її імені. У неї були важливіші справи від навчання безталанних дітей.

— Твоє ім'я?

— Сагра, Елайдо Седай, — проскімлила дівчина бездиханно. Хоч Елайда і не працювала з послушницями, але вони добре знали її — та її репутацію.

Тепер Елайда пригадала дівчину. Мрійниця із посередніми здібностями, що ніколи не матиме справжньої влади. Навряд чи вона знала щось більше від того, що Елайда вже побачила й почула — чи пам'ятала більше від Гавінової усмішки, якщо вже на те пішло. Дурепа. Елайда зневажливо махнула рукою.

Дівчина зробила до такої міри глибокий реверанс, що її обличчя ледь не торкнулося підлоги, — а тоді кинулась навтьоки.

Вона не бачила, як та пішла. Червона сестра розвернулася, вже й забувши про послушницю. Коли вона промчала коридором, жодна риса на її гладенькому обличчі не викривилась, — однак подумки

Елайда кипіла від люті. Вона не помічала ні служників, ні послушниць, ні посвячених, які збочували з її шляху, присідаючи в реверансах. Раз вона ледь не налетіла на Коричневу сестру, що увіткнулась носом у купу паперів. Огрядна жінка відстрибнула з пронизливим зойком, котрого Елайда навіть не почула.

Вона впізнала дівчину, що прийшла до Амерлін, — хоча та й була вбрана у сукню. Мін, яка провела так багато часу з Амерлін під час свого першого візиту до Вежі, — хоча ніхто не знав, з якої причини. Мін, яка була близькою подругою Елейн, Егвейн і Найнів. Елайда була впевнена, що Амерлін приховує справжнє місце перебування цієї трійці. Всі повідомлення про те, що вони відбувають покарання на фермі, через треті й четверті уста проходили від Суан Санче достатню відстань, щоб приховати викручені слова та уникнути відвертої брехні. Не кажучи вже про те, що навіть значні зусилля знайти цю ферму були марними.

— Спепели її Світло! — На якусь мить відверта лють спотворила її обличчя. Вона не знала, чи мала на увазі Суан Санче, чи дочку-спадкоємицю. Обидві на це заслуговували. Тендітна посвячена, що почула її, подивилась на її обличчя — зблідла до кольору власної сукні та відійшла; Елайда ж крокувала, навіть не глянувши на неї.

Окрім усього іншого, її гнівило й те, що вона не може знайти Елейн. Елайді іноді являлось Пророкування — здатність передбачати майбутні події. Це траплялося нечасто, а видіння були розмиті, — однак з усіх Айз Седай, відколи померла Гітара Моросо двадцять років тому, лише вона одна мала таку здібність. Найперша річ, яку передбачила Елайда ще в ті часи, коли вона була посвяченою — і вже тоді була достатньо мудрою, аби приховати це — говорила про те, що королівська лінія Андору стане ключем до перемоги над Мороком в Останній битві. Вона налагодила зв'язок з Моргейз, щойно стало зрозуміло, що та посяде трон, і рік у рік терпляче збільшувала свій вплив. А тепер усі її зусилля, її жертва — та вона могла б стати навіть Амерлін, якби не сконцентрувала всю свою енергію на Андорі — були марними через те, що Елейн зникла.

Насилу вона перевела свої думки на те, що зараз було важливішим. Егвейн та Найнів походили з того ж селища, що й цей дивний юнак,

Ранд аль'Тор. І Мін знала його дуже добре, — як би наполегливо не намагалася приховати цього факту. Але центром був Ранд аль'Тор.

Елайда бачила його лише раз, в Андорі: нібито пастуха з Межиріччя, хоча на вигляд він був точнісінько як аїлець. Саме тоді їй явилася видіння. Він був *та'вереном*, — одним з тих рідкісних людей, котрих Колесо Часу не влітає у Візерунок, які, проте, самі змушують Візерунок сплітатися довкола них, принаймні на деякий час. Довкола нього тоді вирував хаос, боротьба за землі та чвари за Андор, — можливо, навіть за більшу частину світу. Проте цілісність Андору потрібно було зберегти за будь-яку ціну; те перше Пророкування переконало її в цьому.

Були ще ниті, — і їх було достатньо, щоб упіймати Суан у власну сіть. Якщо вірити чуткам, *та'верен* був не один, — їх було троє. Усі народилися в одному селищі, в цьому Емондовому Лузі, і були однолітками — цього вже вистачало, аби збурити купу розмов у Вежі. І під час подорожі Суан до Шайнару, приблизно рік тому, вона бачила їх; навіть розмовляла з ними. З Рандом аль'Тором. Перрином Айбарою. Метримом Коутоном. Казали, що це просто випадковість. Невинний збіг обставин. Так говорили. Але вони не знали того, що знала Елайда.

Коли Елайда побачила молодого аль'Тора, саме Морейн крадькома вивела його. Це вона приєдналася до нього та інших двох *та'веренів* у Шайнарі. Морейн Дамодред, яка була найближчою подругою Суан Санче, коли вони були послушницями. Елайда могла побитися об заклад, що жодна жива душа у Вежі не пам'ятає ту їхню дружбу. Коли їх піднесли до Айз Седай, наприкінці Аїльської війни, Суан і Морейн віддалилися одна від одної і здавалися практично незнайомками. Однак Елайда була посвяченою над цими двома послушницями, вона навчала їх і вичитувала за невиконання обов'язків, — тож вона все пам'ятала. Важко було повірити, що ця змова може тривати з тих давніх часів — аль'Тор лише народився тоді — однак це був єдиний зв'язок, що тримав їх разом. Для неї цього було достатньо.

Що б там не замислила Суан — її необхідно зупинити. Безлад і хаос наступали звідусіль. Морок, без сумніву, вирветься на свободу — від цієї думки Елайда затремтіла й щільніше загорнулася в шаль, — і Вежа повинна лишитися віддалік від мирської метушні, щоб протистояти

цьому. Вежа має бути вільною, щоб смикати за ниточки й тримати нації вкупі, позбавити їх від проблем, які потягне за собою Ранд аль'Тор. Його потрібно зупинити, перш аніж він зруйнує Андор.

Вона нікому не розповідала того, що знала про аль'Тора. Елайда хотіла за можливості вирішити все це тихцем. Рада Вежі вже обговорювала необхідність стеження — і навіть маніпулювання цими *та'веренами*. Рада ніколи не погодилися б позбутися їх, а точніше, — одного з них, котрий мусив зникнути. Заради Вежі. Заради всього світу.

З її горла вирвався звук, схожий на гарчання. Суан завжди була свавільною, — навіть у часи послуху. Завжди вважала себе розумнішою від інших, як на бідну рибалчину доньку, — але як вона могла бути до такої міри дурною, аби вплутати у це Вежу без попередження Ради? Вона ж знала, що на них насувається. Якщо тільки...

Елайда різко зупинилась, втупившись у порожнечу перед собою. Невже цей аль'Тор здатен направляти? Чи хтось з *та'веренів*? Найімовірніше, що це — аль'Тор. Ні. Не може бути. Навіть Суан не вплуталася б у це. Вона б не змогла.

— Хоч хтось знає, на що здатна ця жінка, — пробурмотіла вона. — Вона ніколи не годилася на Престол Амерлін.

— Балакаєш із собою, Елайдо? Знаю, що Червоні не мають друзів поза своєю Аджею, — але впевнена, що тобі є з ким поговорити у вашому колі.

Елайда повернула голову і побачила Альвіарін. Айз Седай з лебединою шиєю дивилась на неї нестерпно холодними очима, — що відрізняло Білих сестер. Червона й Біла Аджі ніколи не товаришували; споконвіку вони відстоювали протилежні інтереси у Раді Вежі. Білі стояли поруч із Блакитними, з яких походила Суан. Але Білі завжди пишалися своєю безпристрасною логікою.

— Прогуляємось, — сказала Елайда. Альвіарін завагалася, перш аніж підійшла до неї.

Спочатку Біла сестра зневажливо вигнула брову на слова Елайди про Суан, однак наприкінці промови вона вже зосереджено насупилась.

— У тебе немає доказів чогось... неприйняттого, — сказала вона, коли Елайда врешті замовкла.

— Поки що, — рішуче промовила Елайда. Вона дозволила собі напружену усмішку, коли Альвіарін кивнула. Це було початком. Потрібно зупинити Суан за будь-яку ціну, перш аніж вона знищить Вежу.

Добре схований у заростях високого груболиста на північному березі річки Тарен, Дейн Борнголд відкинув назад свій білий плащ зі сліпучим золотим сонцем на грудях і підніс до ока далекоглядну трубу, обтягнену грубою шкірою. Хмаринка дрібних кусючок клубочилась біля його обличчя, але він не зважав на них. На іншому боці річки, в селищі Таренський Перевіз виднілися дебелі кам'яні будинки на високих фундаментах, які захищали від повеней щовесни. Мешканці визирали з вікон чи тупцювали на ганках, щоб роздивитися, як їдуть тридцять вершників у білих плащах, у блискучих обладунках і кольчугах. Делегація селян перемовлялася з кіннотою. Наскільки Борнголд бачив, вони слухали Джарета Баяра, що було добрим знаком.

У голові Борнголда лунав голос батька. *Нехай вони подумують, що в них є шанс, — і якісь дурні спробують скористатися ним. Скоїться вбивство, і тоді ще якийсь дурень спробує помститися; відтак кров пролетиться ще. Спочатку вклади страх Світла в їхні голови; дай їм зрозуміти, що ніхто не постраждає, якщо вони чинитимуть, як їм скажуть, — і у тебе не буде жодних проблем.*

Він стиснув щелепи від думки про вже померлого батька. Борнголд планував помститися, — і то скоро. Він був упевнений, що лише Баяр знає, чому він кинувся виконувати цей наказ, який стосувався всіма забутого закутка на маргінесах Андору, — і що Баяр триматиме язик за зубами. Баяр був відданий його батькові, мов гончак, — і він переніс усю цю відданість на Дейна. Тож Борнголд без вагань призначив Баяра своїм заступником, коли Еймон Валда віддав йому командування.

Баяр розвернув коня і рушив назад, на пором. У ту ж мить вони відпливли від берега, і поромник почав переміщувати баржу за допомогою важкого канату, перекинутого через стрімкі води. Баяр подивився на чоловіків на канаті; вони нервово поглядали на нього, важко ступаючи по баржі та підбігаючи вперед, щоб знову взятися за мотузку. Це добре.

— Лорде Борнголд?

Рекомендована література

[Колесо Часу. Кн. 5.
Вогні Небес : роман](#)

BOOK2GO
ЕЛЕКТРОННІ КНИГИ

КУПИТИ